

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล ระหว่างพุทธศักราช 2523 - 2537 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในรูปโครงการตามแผนงานหลัก 6 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการสนับสนุนนักเรียน 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา 5) ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย 6) ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล ระหว่างพุทธศักราช 2523 - 2537

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลและเอกสารที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลคณะที่ 43-51 จำนวน 9 ฉบับ
 - 1.2 โครงการหลักของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ในระหว่างปีพุทธศักราช 2523-2537 จำนวนทั้งสิ้น 41 โครงการ
 - 1.3 แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ของกระทรวง
ศึกษาธิการ
 - 1.4 แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - 1.5 แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - 1.6 แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.7 แผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานการจัดการศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดทุกเล่มที่ยังคงมีปรากฏอยู่ ณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่สุ่มได้
รวม 126 เล่ม

1.8 แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาทุกเล่มที่ยังคงมีปรากฏ
อยู่ ณ โรงเรียนประถมศึกษาที่สุ่มได้ รวม 173 เล่ม

2. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 24 คน ได้จากการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน (Multiple Stage Random Sampling) ซึ่งผู้วิจัยสุ่มจากเขตการศึกษาทั้งสิ้น
12 เขตการศึกษา โดยสุ่มแบบการจัดกลุ่ม (Stratified Random Sampling) เขตการศึกษาละ 2
จังหวัด ได้จำนวนทั้งสิ้น 24 จังหวัด โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จาก
จังหวัดที่สุ่มได้ จะได้ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดจำนวนทั้งสิ้น 24 คน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) จากจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 2.1 โดยใช้เกณฑ์การเลือกผู้บริหารโรงเรียน
ซึ่งรับผิดชอบจำนวนนักเรียนมากที่สุดในจังหวัดนั้น ได้โรงเรียนที่สุ่มตามเกณฑ์เขตการศึกษาละ
2 จังหวัด จังหวัดละ 1 โรงเรียน ได้โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 24 โรงเรียน และเลือกผู้บริหาร
โรงเรียนจากโรงเรียนที่เลือกได้ตามเกณฑ์ โรงเรียนละ 1 คน ได้ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารโรง
เรียนทั้งสิ้น 24 คน

2.3 ครูผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนภายใต้การบริหารงานของผู้บริหาร
โรงเรียนในข้อ 2.2 โดยการสุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเลือก
เฉพาะครูซึ่งรับผิดชอบโครงการในตำแหน่งหัวหน้าโครงการ จำนวน 24 โรงเรียน โรงเรียน
ละ 10 คน ได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 240 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด คือ

3.1 ชุดที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย

3.1.1 ตารางโครงการการศึกษาจากการตีความนโยบายการศึกษาของ
รัฐบาลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นตารางบันทึกการตีความนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของ
รัฐบาลแต่ละคณะ ในด้านจุดเน้นของนโยบาย และโครงการที่ทำหรือควรทำเพื่อให้บรรลุ
เป้าหมายตามนโยบาย

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโครงการตามนโยบายการ
ศึกษาของรัฐบาล 9 คณะ กับแผนงานทั้ง 6 ด้านของ สปช.

3.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโครงการของ สปจ.กับ
แผนงานที่ สปจ.รับนโยบายการศึกษาจากรัฐบาลคณะที่ 43 - 51

3.1.4 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโครงการของโรงเรียน
ประถมศึกษา กับแผนงานที่ สปจ.รับนโยบายการศึกษาจากรัฐบาลคณะที่ 43 - 51

3.2 ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้รับผิดชอบในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

3.2.1 แบบสอบถามผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา และครูประถมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรายละเอียดการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และของโรงเรียนประถมศึกษา ที่หน่วยงานปฏิบัติในปี
การศึกษา 2537 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความเกี่ยวกับชื่อโครงการหลักและ
โครงการย่อยหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติตามโครงการนั้น ๆ ในปีการศึกษา 2537

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับงานโครงการในความรับผิดชอบ
ระหว่างปีการศึกษา 2523 - 2536

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบรูปแบบและความ
เหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีเกณฑ์การวิเคราะห์ความสอดคล้อง ดังนี้

1. พิจารณาจากชื่อโครงการที่เหมือนกันหรือเป็นไปในแนวเดียวกัน
2. พิจารณาจากวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายโครงการที่เหมือนกัน หรือเป็นไปใน
แนวเดียวกัน
3. พิจารณาจากกิจกรรมหรือรายละเอียดของงานที่เหมือนกัน หรือเป็นไปในแนว
เดียวกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลด้านเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.1.1 ศึกษาและรวบรวมการดำเนินงานที่สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติจัดทำ ในรูปโครงการและแผนงานในระหว่างพุทธศักราช 2523 - 2537
จากเอกสารแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4.1.2 ศึกษาและรวบรวมการดำเนินงานที่สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาจัดทำในรูปโครงการต่าง ๆ ในระหว่างพุทธศักราช 2523 -

2537 จากแผนปฏิบัติการประจำปี และรายงานการจัดการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัด และของโรงเรียนประถมศึกษา

4.2 ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งและรับกลับคืนทางไปรษณีย์

4.2.1 วิเคราะห์การดำเนินงานในรูปโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละปี ตามแผนงาน 6 ด้านของ สปช.

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง และจากแบบสอบถามมา
วิเคราะห์หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ในการวิเคราะห์เอกสารของ สปช. ผู้วิจัยใช้เอกสารของ 3 หน่วยงาน คือ เอกสารของ สปช. ของ สปจ. และของโรงเรียนประถมศึกษา (ยกเว้นในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เอกสารเพียง 2 หน่วยงานคือ เอกสารของ สปช. และของโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากในระดับ สปจ. ไม่ปรากฏเอกสารที่ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ได้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการตามนโยบายการศึกษาของ รัฐบาลคณะที่ 43 - 51 กับแผนงานทั้ง 6 ด้านของ สปช. พบว่ารัฐบาลคณะที่ 44 ซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายที่เกี่ยวกับการประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตีความนโยบายเป็นโครงการได้ 43 โครงการ และแผนงานของสปช. สนองนโยบายของรัฐบาลทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตามการประเมินผล และการวิจัย และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นโครงการด้านที่ 4 คือด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษามากที่สุด 19 โครงการ รองลงมาได้แก่รัฐบาล คณะที่ 45 ซึ่งมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายที่เกี่ยวกับการประถมศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตีความนโยบายเป็นโครงการได้ 24 โครงการ และโดยแผนงาน ของสปช. สนองนโยบายการศึกษาของรัฐบาล 5 ด้านคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการ ศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุน นักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติด ตาม การประเมินผล และการวิจัย โดยเน้นโครงการในด้านที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษามากที่สุด 9 โครงการ ส่วนรัฐบาลคณะที่ 50 ซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายที่เกี่ยวกับการประถมศึกษาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิตีความเป็นโครงการได้น้อยที่สุดคือ 2 ด้าน ได้แก่ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาและด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการของ สปจ. กับแผนงานที่ สปช. รับนโยบายการศึกษาจากรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 พบว่า สปจ. ในทุกเขตการศึกษาจัดทำ โครงการตามแผนงานที่สปช. ในรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ได้วางแผนไว้ โดยสปจ. ส่วนใหญ่จัดทำโครงการด้านอื่นซึ่งนอกเหนือจากนโยบายการศึกษาที่รัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ได้กำหนดไว้มากที่สุด รองลงมาคือด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพ

ภาพการประถมศึกษา ตามลำดับ และจัดทำโครงการในด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน น้อยที่สุด ซึ่งในช่วงรัฐบาลคณะที่ 44 สปจ.ยังไม่ได้จัดทำโครงการในการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่ง สปจ.ได้กำหนดนโยบายในด้านนี้ไว้

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโครงการของโรงเรียนประถมศึกษา กับแผนงานที่ สปจ.รับนโยบายการศึกษาจากรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในทุกเขตการศึกษาจัดทำโครงการตามแผนงานที่สปจ.ได้วางแผนไว้ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำโครงการในด้านอื่นซึ่งนอกเหนือจากนโยบายการศึกษาที่รัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ได้กำหนดไว้มากที่สุด รองลงมาคือโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และมีบางช่วงซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้ดำเนินงานครบทุกด้านตามที่ สปจ.ได้วางแผนไว้คือ ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 46 - 51 โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงรัฐบาล คณะที่ 44 โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 45 และคณะที่ 46 โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 47 โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 48 ไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ตามที่สปจ.ได้วางแผนไว้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 สถานภาพของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า จำนวนทั้งสิ้น 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41 - 50 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา และดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วง 1-5 ปี

2.2 การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของ สปจ. ในช่วงรัฐบาล คณะที่ 43 - 51 ระหว่างพ.ศ. 2523 - 2537 พบว่าในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 48 สปจ.ส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียน และด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 49 - 50 สปจ.ส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติโครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียนเพียงด้านเดียว และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 51 สปจ.ส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติโครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียนและโครงการด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

2.3 สถานภาพของผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 51 - 60 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทย ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วง 6 - 10 ปี

2.4 การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ระหว่างปีพ.ศ. 2523 - 2537 พบว่าในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43, 47, 48, 49 และ 50 โรงเรียนประถมศึกษารับผิดชอบโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 44, 45, และ 51 โรงเรียนประถมศึกษารับผิดชอบโครงการในด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 46 โรงเรียนประถมศึกษารับผิดชอบโครงการในด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

2.5 สถานภาพของครูประถมศึกษา พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 220 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 - 50 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกประถมศึกษา เป็นอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และส่วนใหญ่รับผิดชอบการสอนในกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์

2.6 การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของครู ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ระหว่างปีพ.ศ. 2523 - 2537 พบว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2523 - 2537 ซึ่งเป็นช่วงการบริหารประเทศของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ครูส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแบบสอบถาม พบว่า

3.1 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 43 ได้นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติ 4 ด้านคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรงตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายการศึกษา แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปช. มาปฏิบัติเพียง 2 ด้านคือ ด้านที่ 1 และด้านที่ 4 โดยด้านที่ 3 และด้านที่ 6 ขาดหายไป ซึ่งจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียง 2 ด้าน คือ ด้านที่ 2 และด้านที่ 4 โดยด้านที่ 1 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.2 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 44 ได้นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 6 ด้านตามที่รัฐบาลได้วางแผนไว้คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขณะที่ สปช.นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติเพียง 5 ด้าน โดยด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดหายไป ส่วนโรงเรียนประถมศึกษา นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติเพียง 4 ด้าน โดยด้านที่ 3 ด้านการ

สนับสนุนนักเรียน ขาดหายไป แต่จากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลคณะที่ 44 มาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้าน คือ ด้านที่ 2 ด้านที่ 3 ด้านที่ 4 และด้านที่ 5 โดยขาดหายไป 2 ด้านคือ ด้านที่ 1 และด้านที่ 6

3.3 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 45 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบาย คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้าน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้าน โดยด้านที่ 5 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้าน คือด้านที่ 2 ด้านที่ 3 ด้านที่ 4 ด้านที่ 5 โดยด้านที่ 1 ขาดหายไป

3.4 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 46 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 6 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติครบทั้ง 6 ด้านเช่นกัน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้าน โดยด้านที่ 5 และด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้านคือ ด้านที่ 1 ด้านที่ 3 ด้านที่ 4 และด้านที่ 5 โดยด้านที่ 2 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.5 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 47 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้าน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 3 ด้าน โดยด้านที่ 1 ด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 2 ด้าน คือ ด้านที่ 3 และด้านที่ 4 โดยด้านที่ 1 ด้านที่ 2 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.6 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 48 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 4 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช. มาปฏิบัติครบทั้ง 4 ด้าน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 1 ด้าน คือ ด้านที่ 1 โดย ด้านที่ 2 ด้านที่ 3 และด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบาย การศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 1 ด้านคือ ด้านที่ 3 โดยด้านที่ 1 ด้านที่ 2 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.7 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 49 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 3 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายคือด้าน ที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มา ปฏิบัติครบทั้ง 3 ด้าน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียง แค่ 2 ด้านคือ ด้านที่ 2 และด้านที่ 4 โดยด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบ ว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 1 ด้าน คือด้าน ที่ 4 โดยด้านที่ 2 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.8 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 50 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 2 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้คือ นโยบายด้าน ที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติครบทั้ง 2 ด้าน แต่โรงเรียน ประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 1 ด้าน คือด้านที่ 4 โดยด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของ รัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 1 ด้านคือ ด้านที่ 4 โดยด้านที่ 6 ขาดหายไป

3.9 ข้อมูลจากเอกสาร สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 51 ได้นำนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้านตามที่รัฐบาลได้ระบุไว้ในนโยบายคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนา บุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถม ศึกษา ด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง สปจ.ได้นำนโยบายการ ศึกษาของ สปช.มาปฏิบัติครบทั้ง 5 ด้าน แต่โรงเรียนประถมศึกษานำนโยบายการศึกษาของ สปจ.มาปฏิบัติเพียงแค่ 4 ด้าน โดยด้านที่ 6 ขาดหายไป และจากแบบสอบถามพบว่า สปช.

นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียงแค่ 3 ด้านคือ ด้านที่ 2 ด้านที่ 3 และด้านที่ 4 โดยด้านที่ 1 และด้านที่ 6 ขาดหายไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับนโยบายการศึกษาาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล ระหว่างพุทธศักราช 2523 - 2537 พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโครงการที่ผู้ทรงคุณวุฒิตีความ จากนโยบายการศึกษาของรัฐบาล 9 คณะ คือคณะที่ 43 - 51 กับแผนงานทั้ง 6 ด้านที่ สปช. ดำเนินการ คือ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย และด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สปช. มีความเข้าใจในนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล และรับนโยบายการศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเกือบครบทุกด้าน โดยรัฐบาลคณะที่ 44 มีนโยบายที่ผู้ทรงคุณวุฒิตีความได้มากที่สุดคือ 43 โครงการ และเป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนงานทั้ง 6 ด้านที่ สปช. ดำเนินการ รองลงมาคือรัฐบาลคณะที่ 45 มีนโยบายที่ผู้ทรงคุณวุฒิตีความเป็นโครงการได้ 24 โครงการ ในช่วงการบริหารประเทศของรัฐบาลทั้ง 2 ช่วงนี้ เป็นช่วงที่มีผู้นำประเทศคนเดียวกันคือ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งบริหารประเทศมาตั้งแต่รัฐบาลคณะที่ 43 นโยบายที่รัฐบาลแถลงจึงมีความคล้ายคลึงกับนโยบายเดิมที่รัฐบาลได้เคยแถลงไว้ตั้งแต่ช่วงแรกที่เข้ามาบริหารประเทศ และเพิ่มเติมขึ้นมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลใหม่ โดยรัฐบาลคณะที่ 44 เพิ่มเติมเรื่องการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น และรัฐบาลคณะที่ 45 มีนโยบายที่กล่าวถึงความเสมอภาคและการกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยเน้นการศึกษาาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ซึ่งนโยบายการศึกษาระดับการประถมศึกษาในช่วงนี้ มีความชัดเจนและต่อเนื่องกัน เนื่องจากเป็นการปกครองประเทศของผู้นำคนเดิมติดต่อกันหลายสมัยและจะเห็นได้ว่ารัฐบาลในช่วงนี้ให้ความสำคัญกับการประถมศึกษามาก ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตีความนโยบายออกเป็นโครงการได้มากที่สุด มากกว่ารัฐบาลคณะอื่น ๆ ที่ทำการศึกษา ซึ่งสำลี ทองธิว (2540) ได้กล่าวว่า รัฐบาลช่วงนี้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษามากกว่ารัฐบาลชุดก่อน ๆ มีแนวคิดที่จะให้การจัดการประถมศึกษาได้มาตรฐานเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และรัฐบาลจะต้องทำให้การจัดการศึกษาทุกระดับทำงานประสานกัน และรับช่วงต่อกัน เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในทางเดียวกัน โดยจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้น มีฐานะเป็นสำนักงาน

ที่เทียบเท่ากรมในกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่วางนโยบาย และประสานงานการศึกษาประชา
บาลทั่วประเทศ

ส่วนในช่วงรัฐบาลคณะที่ 48 และ 50 นั้น รัฐบาลมีนโยบายด้านการประถมศึกษา
ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิความเป็นโครงการได้น้อยที่สุด ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเป็นช่วงของการ
เปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศ โดยพลเอกสนทร คงสมพงษ์ และคณะได้ทำการรัฐประหารและ
แต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีแทนพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นับเป็น
รัฐบาลคณะที่ 48 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีความสับสนมาก รัฐบาลมีนโยบายทางการศึกษาที่
กำหนดไว้ร่วมกับนโยบายทางสังคม และกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียดมากนักว่าจะ
ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและขยายโอกาส
ทางการศึกษา ทั้งระดับอนุบาลและมัธยมศึกษา (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2536) และในช่วงรัฐบาล
คณะที่ 50 ซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ หลังจากรัฐบาลคณะที่
49 ซึ่งมีพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนให้เข้า
บริหารประเทศจนเกิดการจลาจลขึ้น และเนื่องจากเป็นรัฐบาลรักษาการ ดังนั้นจึงไม่ได้แถลง
นโยบายใด ๆ ในรายละเอียด รวมถึงนโยบายทางการศึกษาคด้วย เป็นเพียงแต่สานต่อนโยบาย
ของรัฐบาลชุดก่อน ๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงภายในประเทศในช่วงที่ประเทศกำลัง
อยู่ในช่วงวิกฤตเท่านั้น ซึ่งสำลี ทองขวัญ (2540) กล่าวว่า ช่วงเวลาดังกล่าวนั้นจึงเป็นช่วงที่การ
ศึกษาชบเซามาก เพราะผู้นำประเทศต้องรีบฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศ และโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งผู้นำประเทศในขณะนั้น คือนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนักเศรษฐศาสตร์ และเป็นนัก
ธุรกิจ ไม่ใช่เน้นการศึกษา ดังนั้นจึงมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศเป็น
สำคัญ จึงมีผลทำให้เห็นนโยบายอื่น ๆ รวมถึงนโยบายทางการศึกษาก่อนข้างหย่อนยาน

ส่วนในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 49 ซึ่งมีพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี
แม้ว่าจะมีนโยบายทางการศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตีความเป็นโครงการได้ถึง 11
โครงการ แต่ในความเป็นจริงนโยบายของรัฐบาลคณะนี้ไม่มีโอกาสได้นำไปสู่การปฏิบัติ ด้วย
เหตุที่เกิดการจลาจลขึ้นเสียก่อน เพราะประชาชนไม่ยอมรับรัฐบาลเผด็จการ จึงเกิดการเผชิญ
หน้าระหว่างประชาชนกับฝ่ายรัฐบาล จนเกิดเหตุการณ์นองเลือดในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่
เรียกว่าพฤษภาทมิฬ ทำให้รัฐบาลชุดนี้ต้องสิ้นสุดลงหลังจากเข้าบริหารประเทศได้เพียงหนึ่งเดือน

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสอดคล้องระหว่างแผนงานที่สอดคล้องระหว่างแผน
งานของสพช.กับแผนงานที่วิเคราะห์ได้จากนโยบายการศึกษาของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 กับ
โครงการที่ สบง.รับไปปฏิบัติระดับจังหวัดพบว่า สบง.ในทุกเขตการศึกษาจัดทำโครงการตาม
แผนงานที่รัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ได้วางแผนไว้ โดยสบง.ส่วนใหญ่จัดทำโครงการในด้านอื่น
มากที่สุด รองลงมาคือด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณ

ภาพการประถมศึกษา ตามลำดับ และจัดทำโครงการในด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน น้อยที่สุด ซึ่งในช่วงรัฐบาลคณะที่ 44 ไม่ปรากฏว่ามี สปจ.ใดจัดทำโครงการในด้านที่ 6 แม้ว่ารัฐบาลจะกำหนดนโยบายในด้านนี้ไว้ จะเห็นได้ว่าเมื่อลงไปสู่การปฏิบัติในระดับ สปจ. พบว่า ในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 44 สปจ. ไม่ได้ดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในทุกด้าน รัฐบาลคณะที่ 44 ได้วางแผนไว้ว่าจะดำเนินงานให้ครบตามแผนงานทั้ง 6 ด้าน และ สปช.ก็รับสนองนโยบายดังกล่าว แต่ สปจ.ต่าง ๆ ดำเนินดำเนินงานโครงการตามแผนงานเพียง 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการสนับสนุนนักเรียน ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย โดยในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินงานโครงการตามแผนงานในด้านนี้ แต่ในช่วงของรัฐบาลคณะต่อมา สปจ.ก็ได้มีการจัดทำโครงการในด้านนี้ขึ้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายการศึกษาของ สปช.

ในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 43 ซึ่งไม่ปรากฏเอกสารของ สปจ. ที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ เนื่องจากในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ สปจ. นั้น ส่วนใหญ่เริ่มจัดทำอย่างเป็นระบบในปีงบประมาณ 2530 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้น ดังนั้นจึงต้องจัดระบบงานใหม่ในบางส่วน และในเรื่องการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีก็ต้องปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสม จึงได้เริ่มมีการให้ความรู้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องการจัดทำแผนขึ้นภายหลัง ซึ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน และให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศในปีงบประมาณ 2530 ดังนั้นในช่วงแรก ๆ จึงไม่ปรากฏเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ เนื่องจาก สปจ.ต่าง ๆ ยังไม่ได้จัดทำแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเหมือนในปัจจุบัน บาง สปจ.จัดทำเพียงแค่เอกสารโครงการ ไม่ได้จัดทำเป็นรูปเล่ม จึงไม่ได้จัดเก็บไว้ อีกประการหนึ่งคือ หน่วยงานราชการต่าง ๆ มักเก็บเอกสารทางราชการที่มีอายุเกินกว่า 10 ปี ไปทำลายเพื่อจะได้มีที่สำหรับเก็บเอกสารใหม่ต่อไป เนื่องจากพื้นที่สำหรับจัดเก็บเอกสารมีจำนวนจำกัด และวิธีการจัดเก็บเอกสารไม่ทันสมัยเหมือนในปัจจุบันที่สามารถจัดเก็บเอกสารจำนวนมาก ๆ ไว้ได้โดยอาศัยพื้นที่เพียงเล็กน้อย

1.3 ผลการวิเคราะห์แผนงานที่สอดคล้องระหว่างแผนงานของ สปจ. กับแผนงานที่ วิเคราะห์ได้จากนโยบายการศึกษาของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 กับโครงการที่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปปฏิบัติ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในทุกเขตการศึกษาจัดทำโครงการตามแผนงานที่รัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ได้วางแผนไว้ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำโครงการใน

ด้านอื่นมากที่สุด รองลงมาคือโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ส่วนในด้านที่ 6 ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐบาลตั้งแต่คณะที่ 46 - 51 ได้กำหนดไว้ แต่ไม่ปรากฏโครงการที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดดำเนินการ และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 45 และคณะที่ 46 โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 5 ด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผล และการวิจัย ช่วงรัฐบาลคณะที่ 48 ไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนนักเรียน และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 50 ไม่ได้จัดทำโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ตามที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ ในส่วนของโรงเรียนประถมศึกษา ช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 โรงเรียนในเขตการศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการได้สอดคล้องกับแผนงานทั้ง 6 ด้าน แต่โรงเรียนในเขตการศึกษา 4 และ 11 กลับไม่ได้ดำเนินงานโครงการในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งรัฐบาลคณะที่ 43 ได้วางแผนไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินงานในด้านการสนับสนุนนักเรียน เนื่องจากในการสนับสนุนนักเรียนนั้นมักเป็นโครงการจัดหาแบบเรียน เครื่องเขียน และเครื่องแบบสำหรับนักเรียนขาดแคลน ซึ่งโครงการในลักษณะนี้จะมีคามจำเป็นสำหรับนักเรียนในชนบทหรือในถิ่นทุรกันดาร ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่อยู่ในเมือง นักเรียนส่วนใหญ่จะมีความพร้อมในด้านนี้อยู่แล้ว ประกอบกับได้รับการจัดสรรจาก สปจ.เป็นประจำทุกปี จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการนี้ และในด้านที่ 6 คือด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับโรงเรียนไม่ได้จัดทำโครงการในด้านนี้เลยทุกรัฐบาล แม้ว่ารัฐบาลเกือบทุกคณะ ได้กำหนดนโยบายในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ก็ตาม ซึ่งสาเหตุเกิดจากในการสุ่มตัวอย่างประชานั้น ผู้วิจัยเลือกสุ่มเฉพาะโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดของแต่ละ สปจ. เพื่อให้ได้โรงเรียนที่มีความพร้อมในการรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ได้มากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนที่สุ่มได้จึงเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่อยู่ในตัวเมือง ไม่จำเป็นต้องจัดทำโครงการในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียงให้บริการนักเรียนในด้านนี้อย่างเพียงพออยู่แล้ว นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นอกจากโรงเรียนประถมศึกษาจะดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของรัฐบาล ของ สปช. และของ สปจ.แล้ว ยังมีการดำเนินงานโครงการอื่น ๆ ซึ่งเป็นโครงการตามสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เร่งด่วนที่จะต้องได้รับการแก้ไขให้ทันท่วงทีจึงทำให้โครงการส่วนใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโครงการในด้านอื่น แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็รับนโยบายการศึกษาของหน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไปมาปฏิบัติควบคู่ไปกับนโยบายที่โรงเรียนกำหนดขึ้นตามสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการกำหนดแผนงานและโครงการของอุทัย บุญประเสริฐ (2527) ว่าการวางแผนของหน่วยงานนั้นต้องประมวลข้อมูล

ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหา และความต้องการของหน่วยงานในลักษณะต่าง ๆ ในขณะเดียวกันต้องพิจารณานโยบาย และข้อกำหนดจากหน่วยเหนือที่มีอำนาจควบคุมกำกับหน่วยงานนั้นโดยตรง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติทำ ซึ่งระบุไว้ในแผน แผนงาน และโครงการของหน่วยงาน

ในส่วนของโครงการที่ สปช. ได้ดำเนินการพบว่า ทั้งในระดับ สปช. สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีการดำเนินการตามแผนงานในด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาศึกษามากที่สุด เพราะการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โครงการของ สปช. ในระยะแรก ๆ ก็เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการประถมศึกษาแนวใหม่ และโครงการในระยะต่อ ๆ มา ก็เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นตามนโยบายซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาค่อนข้างมาก

ในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 45 , 47 , 48 , 49 และ 50 โครงการส่วนใหญ่ของ สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษามักเป็นโครงการที่อยู่นอกเหนือจากนโยบายที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ เนื่องจากในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 45 ซึ่งมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 3 รัฐบาลคณะที่ 47 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 คณะที่ 48 นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี คณะที่ 49 พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี คณะที่ 50 นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งช่วงเวลาเหล่านี้มีผลต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและการดำเนินงานของ สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษา เช่น ในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 48 - 50 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดย รสช. ยึดอำนาจและแต่งตั้งผู้นำขึ้นมาบริหารประเทศในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ และเป็นไปอย่างเร่งด่วน ดังนั้นในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา จึงเป็นนโยบายที่วางไว้กว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก และต้องทำอย่างเร่งด่วน ทำให้การตีความนโยบายออกเป็นโครงการตามแผนงานต่าง ๆ ได้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นโครงการต่าง ๆ ของ สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษาในช่วงนี้จึงเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้กล่าวถึงหลักการทำแผนปฏิบัติการที่หน่วยงานทุกระดับต้องถือปฏิบัติข้อหนึ่งคือ หลักการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี หน่วยงานทุกระดับจะต้องกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเด่นชัด นโยบายที่กำหนดขึ้นต้องสอดคล้องกับภารกิจ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดแย้งกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หรือนโยบายรัฐบาล

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจอีกว่า หน่วยงานทางการศึกษาในระดับ สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษิต่าง ๆ รับนโยบายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล มาปฏิบัติในระดับที่แตกต่างกัน บางหน่วยงานก็สนองนโยบายค่อนข้างมาก บางหน่วยงานก็ สนองนโยบายค่อนข้างน้อยแตกต่างกัน ในระดับ สปจ.นั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า สปจ.ในเขต การศึกษา 12 มีความเข้าใจในนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลค่อนข้างดี เพราะ สามารถจัดทำโครงการสนองนโยบายได้มากที่สุด และ สปจ.ในเขตการศึกษา 11 จัดทำ โครงการสนองนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลน้อยที่สุด คือมีเพียงในช่วงของ รัฐบาลคณะที่ 49 , 50 และ 51 เท่านั้นที่จัดทำโครงการตามแผนงานครบทุกด้านที่รัฐบาลได้ กำหนดนโยบายไว้ ส่วนในระดับโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการ ศึกษา 4 และ 9 จัดทำโครงการสนองนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลได้ดีที่สุด และโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 จัดทำโครงการสนองนโยบายการศึกษาระดับ ประถมศึกษาของรัฐบาลน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าในเขตการศึกษา 12 นั้น หน่วยงานทางการ ศึกษาในระดับ สปจ.และระดับโรงเรียนประถมศึกษามีการดำเนินงานค่อนข้างไม่เป็นไปในแนว เดียวกัน กล่าวคือ จากเขตการศึกษาทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษา สปจ.ในเขตการศึกษานี้ รั บนโยบายมาปฏิบัติดีที่สุด แต่ระดับโรงเรียนประถมศึกษากลับดำเนินการตรงกันข้าม คือรับ นโยบายมาปฏิบัติน้อยที่สุด

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของ สปจ.ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ระหว่าง พ.ศ. 2523 - 2537 พบว่าในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 48 สปจ.ส่วนใหญ่รับผิดชอบ โครงการในด้านด้านการสนับสนุนนักเรียน และด้านการนิเทศติดตาม การประเมินผลและการ วิจัย ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 49 - 50 สปจ.ส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการในด้านการสนับสนุน นักเรียน และในช่วงรัฐบาลคณะที่ 51 สปจ.ส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการด้านการสนับสนุน นักเรียนและโครงการด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้ เห็นว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2537 ซึ่งเป็นช่วงการบริหารประเทศของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 นั้น สปจ.ส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียนต่อเนื่องยาวนานมาทุกสมัย ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา โครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียนจัดเป็นโครงการที่มีความสำคัญ มาก จะเห็นได้จากรัฐบาลเกือบทุกคณะได้กำหนดนโยบายในด้านนี้ไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นเพียง ในช่วงรัฐบาลคณะที่ 49 และ 50 รัฐบาลไม่ได้กำหนดนโยบายในด้านนี้ไว้ เพราะเป็นช่วงที่ สภาพบ้านเมืองกำลังวุ่นวาย เศรษฐกิจของประเทศกำลังได้รับความเสียหายอย่างหนัก รัฐบาลมี ความจำเป็นต้องกอบกู้สภาพเศรษฐกิจของบ้านเมืองให้อยู่ในสภาวะปกติเสียก่อน ประกอบกับ นโยบายการศึกษาที่รัฐบาลกำหนดไว้ เป็นนโยบายที่กว้างไว้กว้าง ๆ ไม่ได้ลงรายละเอียดมาก

มายนัก จึงทำให้นโยบายในด้านนี้ขาดหายไป แต่อย่างไรก็ตาม สปช.ก็ยังคงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการดำเนินโครงการในด้านดังกล่าว จึงยังคงปรากฏโครงการในด้านการสนับสนุนนักเรียนแม้ว่ารัฐบาลจะไม่กำหนดเป็นนโยบายไว้ก็ตาม และ สปจ.ก็รับสนองนโยบายของ สปช. ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโครงการในด้านนี้มักเป็นโครงการเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องเขียนแบบเรียน และเครื่องแบบสำหรับนักเรียนขาดแคลน เนื่องจากการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญ ซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดให้แก่ประชาชนทุกคน เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศตลอดจนเพื่อลดความไม่เสมอภาคทางการศึกษา รัฐบาลจึงต้องสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในชนบทที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยกว่าในเมือง ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การศึกษาโดยเฉพาะเครื่องเขียน แบบเรียน และเครื่องแบบนักเรียนได้เพียงพอ ทำให้เด็กต้องขาดเรียนโดยไม่จำเป็น ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับต้องจัดทำโครงการในด้านนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.2 การรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของครูในช่วงรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2537 พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 - 2537 ซึ่งเป็นช่วงการบริหารประเทศของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 ครูส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการในด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนเน้นการดำเนินงานโครงการในด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา นอกจากนี้รัฐบาลทุกคณะยังมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับด้านการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษามากที่สุดจะเห็นได้จากจำนวนโครงการที่ผู้ทรงคุณวุฒิตีความจากนโยบายการศึกษาของรัฐบาลมีจำนวนมากกว่าโครงการในด้านอื่น ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าในการดำเนินงานระดับโรงเรียนในระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2537 นั้น แม้ว่าจะไม่ครบตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ทุกด้าน แต่ก็เป็นการทำงานตามนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลที่รัฐบาลทุกคณะให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแบบสอบถาม

3.1 ข้อมูลจากเอกสารพบว่า สปช.ในรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 มีความเข้าใจในนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลเป็นอย่างดี โดยได้นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทุกด้านตามที่รัฐบาลทุกคณะได้วางแผนไว้ และในระดับ สปจ.พบว่า สปจ.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติครบทุกด้านเช่นกัน ยกเว้นในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 44 ที่สปจ.นำนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลมาปฏิบัติเพียง 5 ด้าน จาก 6 ด้านที่รัฐบาลกำหนดไว้ แต่ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ในช่วงของรัฐบาลคณะที่ 43 - 51 โรงเรียนไม่ได้ำนโยบายการศึกษาของรัฐบาล

มาปฏิบัติครบทุกด้านตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ จึงอาจกล่าวได้ว่ามีเพียงข้อมูลจากเอกสารเท่านั้นที่ระบุว่า สปช. และ สปจ. ดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาล ในขณะที่ระดับโรงเรียนประถมศึกษายังมีการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องแต่ในทางปฏิบัติพบว่า สปช. ซึ่งรวมถึงระดับ สปจ. และระดับโรงเรียนประถมศึกษาด้วยนั้น มีการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลเท่าใดนัก คือมีความสอดคล้องเพียงบางด้านเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะนอกจาก สปช. ต้องปฏิบัติงานตามนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องจัดทำโครงการตามสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของตนเองด้วย และนอกจากนี้อาจมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ หรือบุคลากรในการดำเนินงานโครงการ และยังเป็นเพราะคณะกรรมการร่างนโยบายของหน่วยงานในระดับล่างที่ตั้งขึ้นไม่มีความเข้าใจในการร่างนโยบายอย่างเพียงพอ และหน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไปขาดการติดตามควบคุมกำกับกับการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้านโยบายของ สปจ. ในเขตการศึกษา 11 ของสมาน เศรษฐคุณวิทย์ (2532) ซึ่งพบว่าคณะกรรมการร่างนโยบายที่ตั้งขึ้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาโยบายต่ำกว่าร้อยละ 50 และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสูงกว่าร้อยละ 50 เพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ สิทธิพร นิยมศรีสวัสดิ์ (2527) ซึ่งศึกษาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียน ยังพบปัญหาที่สำคัญในการวางแผน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการวางแผน ขาดความเข้าใจในการปฏิบัติตามแผน นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณ และขาดข้อมูลที่ถูกต้องในการวางแผนอีกด้วย สาเหตุเหล่านี้ส่งผลให้หน่วยงานทางการศึกษาไม่สามารถจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อสนองนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลได้ครบทุกด้านตามที่ได้กำหนดไว้

สำหรับการดำเนินงานทั้งในระดับ สปช. สปจ. และโรงเรียนประถมศึกษาในบางส่วนที่การวิจัยพบว่าไม่เป็นไปตามนโยบายการศึกษา ระดับประถมศึกษาของรัฐบาลนั้น เป็นเพราะข้อจำกัดในการวิจัยที่ศึกษาเฉพาะเอกสารแผนปฏิบัติการที่ยังคงมีปรากฏอยู่ แต่ในความเป็นจริงหน่วยงานเหล่านั้นอาจดำเนินงานโครงการที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ซึ่งอาจเป็นนโยบายเร่งด่วนจากหน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไปที่ส่งการลงมาในช่วงที่ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเสร็จสิ้นไปแล้ว ดังนั้นการดำเนินงานในส่วนนี้จึงไม่ปรากฏอยู่ในเอกสารที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลบางส่วนไม่สามารถจะหาเอกสารมาทำการศึกษาได้ เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้จัดเก็บเอกสารในอดีตไว้ ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษาจึงควรมีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในอดีต ซึ่งจะได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยงานในปัจจุบัน

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน และส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณ

3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรกำหนดมาตรการ และกระตุ้นให้โรงเรียนในสังกัดเห็นความสำคัญของการจัดทำโครงการ ตามนโยบายของหน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไป และใช้โครงการเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

4. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษา รับผิดชอบการศึกษาในระดับประถมศึกษาของรัฐบาลไปปฏิบัติเพียงบางส่วน และโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการในด้านอื่น นอกเหนือจากโครงการตามนโยบายการศึกษาของรัฐบาล เพราะต้องทำโครงการตามสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของหน่วยงานด้วย และมีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ เช่นเรื่องงบประมาณ ดังนั้น สปช.ควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรอื่น ๆ ในการดำเนินงานโครงการให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงานของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับนโยบายการศึกษาของรัฐบาล เฉพาะเขตการศึกษาใดเขตการศึกษาหนึ่ง หรือในช่วงของรัฐบาลคณะใดคณะหนึ่งเพียงคณะเดียว เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่มีความละเอียดและแม่นยำยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับอื่น กับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลในแต่ละสมัย

3. ควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน โครงการของหน่วยงานทางการศึกษา

4. ควรมีการศึกษาถึงสภาพการนำนโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานในระดับเหนือไปปฏิบัติ